

Handling 2020 nr 264

Redovisning av uppdrag att minska användningen av engångsartiklar

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag i tjänsteutlåtande den 2 november 2020 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd samt socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst får i uppdrag att arbeta för att minska användningen av engångsmaterial i sina verksamheter.
2. Göteborgs Stad ska vara en Kran-märkt organisation senast den 31 december 2021.
3. Kretslopp och vattennämnden får i uppdrag att samordna arbetet med kranmärkning tillsammans med berörda nämnder och styrelser.
4. Kommunfullmäktiges uppdrag, 2020-01-23 § 7, till kommunstyrelsen att genomföra samtliga åtgärder i utredningen - Minska användningen av engångsartiklar i Göteborgs Stad som inte medför kostnader utöver ram, förklaras fullgjort.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen antecknade Jörgen Fogelklou (SD) som yttrande en skrivelse från den 20 november 2020.

Göteborg den 25 november 2020
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yttrande
2020-11-20

Ärende 2.1.6

Yttrande angående – Redovisning av uppdrag att minska användningen av engångsartiklar

Yttrandet

Att minska miljöbelastningen genom att reducera användandet av engångsartiklar motionerade SD om redan 2015. Motionen tog upp flera aspekter när det gällde framställandet, transport och förvaring av mat. Rubriken var *”Matetiskt program Göteborgs Stad”* (Se bilaga 1).

Följande citat är taget direkt från motionen:

”Förpackningsindustrin producerar enorma mängder avfall, och Göteborg måste se över hur mat som köps in kan förpackas i större behållare som kan rengöras istället för att hamna i soporna.”

Vi kan nu konstatera att staden lyft upp problematiken med engångsartiklar och förpackningar och att man kommer att jobba mer målinriktat med dessa frågor, vilket SD givetvis välkomnar.

Bilagor

- 1) Motion SD Matetiskt Program Göteborgs Stad

Matetiskt program Göteborgs Stad

Bakgrund

För att uppnå målet med ett hållbart samhälle är det nödvändigt att bygga in fler parametrar när det gäller livsmedelsförsörjningen av Göteborgs Stad.

Från producentledet, tills att maten ligger på tallriken, men även återvinningsledet, allt måste inkluderas.

Idag fokuserar man mycket på ekologisk mat, men att införa hållbara transporter, och att värna om svenska jobb och marknadsmässiga löner är mycket viktigt. Genomtänkt tillagning och beredning är också nödvändigt för att vi som konsumenter ska må bra av det vi äter.

Hur produceras energin som används i alla leden, och vilken miljöpåverkan har detta? Sker transporter utan att använda fossila bränslen?

Vi måste även värna om djurens välbefinnande under uppfödning och transport.

Detta program ska ses som en vision, men den är fullt genomförbar med dagens teknik, om bara den politiska viljan finns.

Svensk mat

Antalet jordbruk, och i synnerhet antalet mjölkbönder i Sverige minskar i allt snabbare takt.

Det är viktigt av flera skäl att Göteborgs stad endast köper in livsmedel från svenska bönder.

- 1) Man slår vakt om svenska arbeten. Svenska jordbrukare som betalar skatt i Sverige bidrar till stat, kommun och landsting med inkomstskatt.
- 2) Det svenska kulturlandskapet hålls öppet genom bete och djurhållning.
- 3) Landsbygden hålls vid liv genom de arbetstillfällena som finns inom jordbrukssektorn.
- 4) Genom att endast köpa in närproducerat minskar transportavstånden och därmed också den miljöpåverkan alla transporter medför.

- 5) Närheten till producenterna innebär att man har bättre insyn i produktionen vid inköp och kvalitetskontroll. Man kan även upprätthålla förtroendeskapande arbete och bra leveransvillkor om man har producenten i närområdet.

Näringsrik och giftfri mat

Det finns ett utbrett matfusk som omsätter miljardbelopp. Genom att manipulera mat med aromämnen och färgämnen kan den organiserade brottsligheten tjäna enorma belopp. Om man endast köper från svenska producenter som man har nära kontakt med, så vet man var man får. Att man har ekologisk produktion är viktigt, men det behöver inte vara ett krav. En del jordbrukare behöver tid på sig att ställa om. Det bör dock finnas en handlingsplan för att ställa om till ekologisk odling.

Det ska finnas krav på smak och näringsriktighet. Vid en del storskalig produktion blir smak och näringsinnehåll lidande. Att man ger friska djur antibiotika för att klara stordrift måste upphöra.

Djuren ska ha det bra

Vid uppfödning av köttdjur så skall hårda svenska regler gälla. Det är inte bara ur ett djuretiskt perspektiv som man ska måna om goda förhållanden. Maten får även bättre kvalitet om djuren inte pumpas med mediciner och ständigt går omkring med stresshormoner i kroppen.

Vid mjölkinköp bör små och medelstora lokala mjölkproducenter gynnas. Vi ser redan att jordbrukare startar mindre mejerier och levererar mjölken direkt till konsumenter.

Vid slakt ska hanteringen gå lugnt till för att inte stressa upp djuren i onödan. All rituell slakt ska vara förbjuden, då de orsakar onödigt lidande.

Distribution, transport och produktion

Vi måste se matproduktionen ur ett helhetsperspektiv där även transporter ingår. Genom att införa moderna logistiksystem, och producera i närområdet kan vi minimera energiåtgången vid transporter.

Alla transportmedel skall vara fria från fossilbaserade bränslen. Det återstår att se om det blir bränsleceller och vätgas, eller om det blir elfordon som vinner den teknologiska kapplöpningen.

Basen för energiproduktion till livsmedelsindustrin skall vara vattenkraft och kärnkraft. Dock med förbehåll för nya tekniker som i framtiden kan bli mer miljövänliga och ge billigare energi.

Visionen är att det ska gälla nolltolerans mot fossila bränslen som bas för energiproduktion vid transporter och matproduktion.

Kollektivavtal och marknadsmässiga löner

Idag ser vi att en stor del av transportsektor tagits över av utländska aktörer. Transportörer från kontinenten verkar i Sverige, men har löner långt under svenska kollektivavtal. Dessutom köper de drivmedel i sina hemländer, vilket gör att Sverige går miste om stora skatteintäkter. Ett utbrett fusk med färdskrivare förekommer, och trötta utarbetade chaufförer åker omkring på våra svenska vägar. Fordonen är gamla och utslitna med eftersatt underhåll, vilket även det medför en trafikfara.

Idag håller en hel bransch på att uttraderas på grund av dessa utländska åkare.

I Göteborgs matetiska program anlitas bara svenska åkerier. All mat transporteras i svenskregistrerade fordon. I våra fordon arbetar endast chaufförer med marknadsmässiga löner enligt kollektivavtal.

Återvinning

Avfallshanteringen i Göteborg fungerar tillfredsställande med återvinningsstationer och källsortering. Restavfall förbränns och ger energi.

Men vi ska inte vara nöjda. Förpackningsindustrin producerar enorma mängder avfall, och Göteborg måste se över hur mat som köps in kan förpackas i större behållare som kan rengöras istället för att hamna i soporna. Återvinning är bra men den kräver energi, och man måste ta fram mer energieffektiva lösningar. Förpackningar som tillverkas av fossil olja är inte tillfredsställande.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta:

Att bifalla införandet av ett matetiskt program i Göteborgs Stad i enlighet med motionen.

Björn Tidland (SD)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-11-02

Diarienummer 0429/20

Handläggare

Sara Pettersson

Telefon: 031-368 00 55

E-post: sara.pettersson@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att minska användningen av engångsartiklar

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd samt socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst får i uppdrag att arbeta för att minska användningen av engångsmaterial i sina verksamheter.
2. Göteborgs Stad ska vara en Kran-märkt organisation senast den 31 december 2021.
3. Kretslopp och vattennämnden får i uppdrag att samordna arbetet med kranmärkning tillsammans med berörda nämnder och styrelser.
4. Kommunfullmäktiges uppdrag, 2020-01-23 § 7, till kommunstyrelsen att genomföra samtliga åtgärder i utredningen - Minska användningen av engångsartiklar i Göteborgs Stad som inte medför kostnader utöver ram, förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2020-01-23 § 7, Dnr 0265/19 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med berörda nämnder och bolag, genomföra samtliga åtgärder i utredningen - Minska användningen av engångsartiklar i Göteborgs Stad som inte medför kostnader utöver ram. Stadsledningskontoret har i samverkan med berörda förvaltningar och bolag utrett åtgärdsförslagets möjligheter att genomföras inom ram och övriga förutsättningar. Flera processer som pågår påverkar åtgärderna så som ny avfallsplan, nytt miljö- och klimatprogram och miljöledningssystem. Förslag till ny avfallsplan har tillstyrkts av kretslopp och vattennämnden och skickats till kommunfullmäktige för fastställande. Planen innehåller förslag på mål för engångsartiklar. Arbetet med ny nämndsorganisation påverkar de föreslagna åtgärderna och ett antal förutsättningar har förändrats sedan utredningen gjordes. Detta är aspekter som stadsledningskontoret också tar hänsyn till i redovisningen av uppdraget. I underlaget rapporterar stadsledningskontoret i förekommande fall ett nuläge, hur arbetet löper på och analyserar förutsättningarna för ett genomförande.

Stadsledningskontorets bedömning är att flera av åtgärderna omhändertas inom ordinarie verksamhet, redan pågående uppdrag eller inom den stärkta styrningen inom miljöområdet. Utöver det så föreslår kontoret uppdrag till de nya nämnderna som stärker den styrningen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Uppdraget till kommunstyrelsen är att genomföra samtliga åtgärder i utredningen som inte medför kostnader utöver ram. Åtgärdsförslagen var inte kostnadsberäknade i underlaget från kretslopp och vattennämnden. De förslag som stadsledningskontoret lägger fram bedöms ligga inom ram eller ha liten budgetpåverkan. I det fall åtgärderna i förlängningen får en budgetpåverkande kostnad så blir det upp till varje förvaltning och bolag att värdera, bedöma och vid behov lyfta i ordinarie budgetprocess.

Vid pilotprojekt för att minska avfallet på äldreboende, förskola och skola i samverkan mellan stadsdelsförvaltningar och kretslopp och vatten har det visat sig att minskad användning av engångsartiklar innebär minskade inköpskostnader, minskade kostnader för avfallshantering, mindre tidsåtgång för inköp, mottagning och interndistribution av leveranser, minskad tidsåtgång för avfallshantering och mindre behov av lokalyta för lagring av engångsartiklar och avfall. I kretslopp och vattens utredning redovisas inköpsstatistik från Proceedo (fd Winst) som visar att Göteborgs Stad köpte in drygt 111 miljoner engångsartiklar till en kostnad av 36 miljoner kronor under 2017.

Bedömning ur ekologisk dimension

Det finns stora miljövinster med att minska konsumtion av onödiga produkter och minska avfallet. Det främjar inte bara minskade klimatutsläpp utan även miljömål för giftfri miljö och biologisk mångfald. Att utvinna råvarorna till engångsmaterialen, tillverka och transportera dem samt att ta hand om avfallet som engångsmaterialet ger upphov till belastar klimatet och miljön. Engångsartiklar har en kort livscykel. Därmed blir miljöpåverkan av engångsartiklar nästan alltid större än för produkter som används flera gånger. Livscykelanalyser visar att detta även gäller när miljöpåverkan av disk och tvätt av flergångsprodukterna räknas med i jämförelsen. Hela 40 procent av plastproduktionen används till engångsförpackningar. Engångsförpackningar hamnar också högt upp på tio-i-topplistor över det vanligaste skräpet i havet.

Kopplat till förslag till ny avfallsplan har kretslopp och vattennämnden gjort en samhällsekonomisk analys som räknar på målens potential till utsläppsminskningar. Beräkningarna för det föreslagna delmålet om 50 procent minskning av engångsartiklar i kommunens verksamheter bedöms minska utsläppen med drygt 1 000 ton CO₂e. Målet om minskade avfallsmängder från kommunens verksamheter, där delmål om engångsartiklar ingår, beräknas ge utsläppsminskningar om cirka 18 000 ton CO₂e. Målet om att alla kommunala verksamheter ska sortera sitt avfall ger en beräknad utsläppsminskning om cirka 20 000 ton CO₂e.

Bedömning ur social dimension

I tidigare pilotstudier inom projekt avfallssnålt äldreboende har det visat sig att det finns ett antal positiva effekter för den sociala dimensionen vilket redovisas i kretslopp och vattennämndens utredning.

Minskade avfallsmängder innebär också bättre arbetsmiljö för de som hanterar avfall med färre turer till soprum och färre lyft.

Det är dock viktigt att åtgärder oavsett sektor aldrig går i strid med skydd från smitta och att vissa engångsartiklar också kan vara en faktor för trygghet både hos personal och brukare.

Engångsartiklar bidrar ofta till nedskräpning vilket är en faktor för upplevd trygghet i staden.

Bilaga

Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2020-01-23 § 7

Ärendet

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2020-01-23 § 7, Dnr 0265/19 till kommunstyrelsen att, tillsammans med berörda nämnder och bolag, genomföra samtliga åtgärder i kretslopp och vattennämndens utredning - Minska användningen av engångsartiklar i Göteborgs Stad, som inte medför kostnader utöver ram. I det fall åtgärderna bedöms ha en budgetpåverkande kostnad, som inte går att hantera inom respektive nämnds/bolags ram, blir det en fråga för framtida budgetberedning.

Beskrivning av ärendet

I stadens budget 2018 fick kretslopp och vattennämnden i uppdrag att genomföra en utredning om att minska användningen av engångsartiklar. Utredningen redovisades till kretslopp och vattennämnden 2019-09-23.

Under 2019-2020 har Göteborgsregionen arbetat fram en ny regional avfallsplan. I arbetet med att ta fram planen har kretslopp och vattennämnden representerat Göteborgs Stad. Förslag till ny avfallsplan ska antas av kommunfullmäktige och planeras att tas upp för beslut i kommunstyrelsen i november 2020.

Utredningen har gjort en kartläggning av vilka typer och mängder av engångsartiklar som används av Göteborgs Stads verksamheter samt att klimatpåverkan har beräknats. I utredningen presenteras 16 förslag till åtgärder för att minska användningen av engångsartiklar i stadens verksamheter.

På intranätet samt på goteborg.se finns mycket information framtaget av kretslopp och vatten i samverkan med andra verksamheter i staden, ofta inom ramen för Skrota Skräpet.

- [Minska användningen av engångsartiklar i Göteborgs Stad](#)
- [Förebygg avfall på kontoret \(2016\)](#)
- [Förebygg avfall på äldreboendet \(2016\)](#)
- [Göteborgsmodellen för mindre matsvinn \(2016\)](#)
- [Förebygg avfall i flerbostadshus \(2016\)](#)
- [Förebygg avfall på restaurang och kafé \(2017\)](#)
- [Förebygg avfall på konferenser, hotell & catering \(2017\)](#)
- [Förebygg avfall vid inköp och upphandling \(2018\)](#)
- [Förebygg avfall på förskolan \(2019\)](#)
- [Förebygg avfall i skolan \(2019\)](#)
- [Rutin för att förebygga IT-avfall och minska miljöpåverkan \(2019\)](#)
- [HÄR hittar du samtligt material om att förebygga avfall.](#)

Kretslopp och vattennämnden tog fram nedanstående diagram som en del av utredningen. De visar fördelning av CO2 utsläpp från respektive engångsartikel och fördelningen av kostnader för det som köptes in via Winst under 2017.

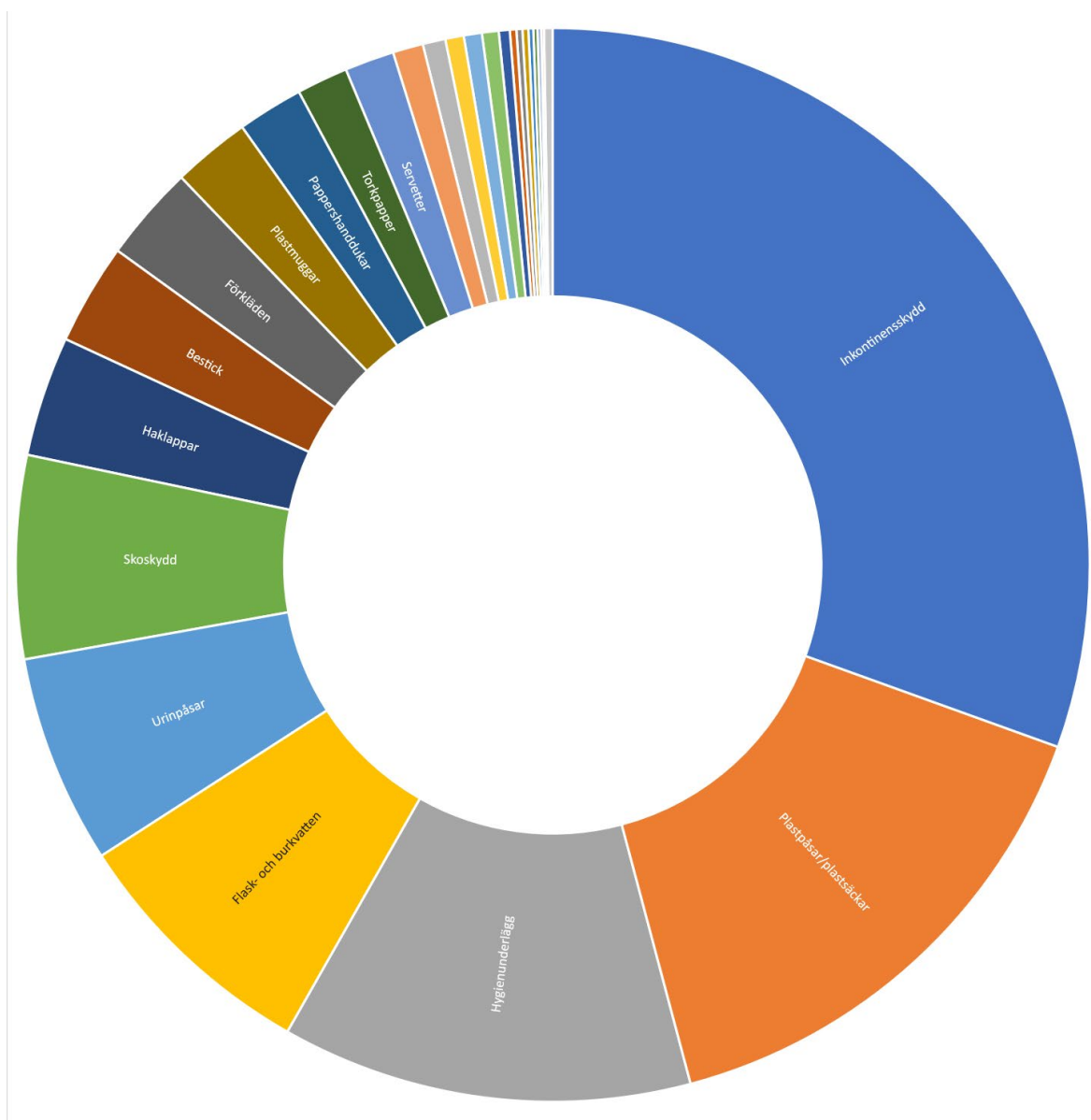

Diagram: Fördelning av beräknad klimatpåverkan från engångsartiklar inköpta av Göteborgs Stad 2017

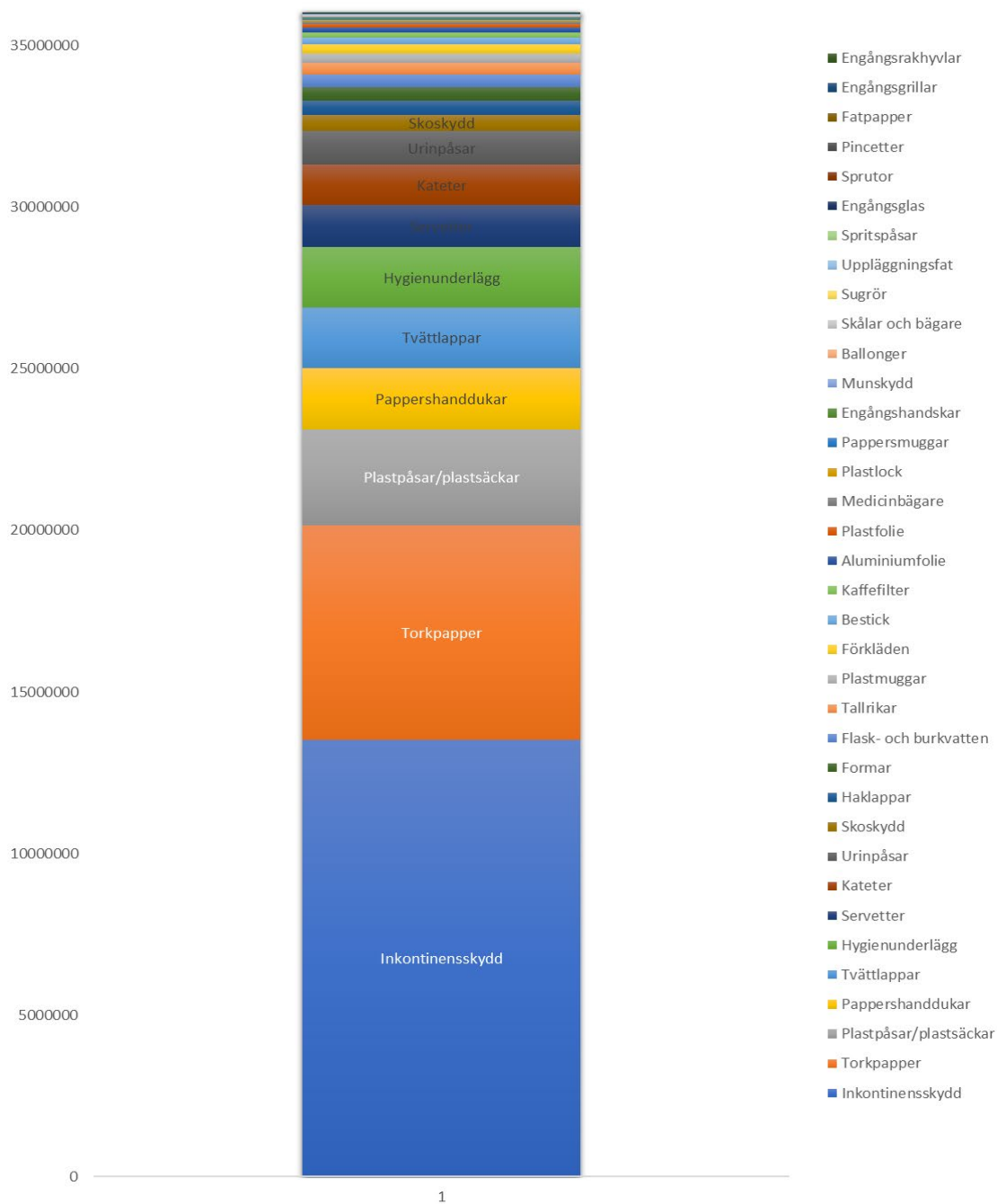

Diagram: Kostnader i kronor för engångsartiklar i Göteborgs Stad inköpta via Winst 2017.

Exakt vilka effekter i form av minskade CO₂-utsläpp de enskilda åtgärderna kommer att ge är svårt att bedöma men i förslag till ny regional avfallsplan så har kretslopp och vattennämnden gjort en samhällsekonomisk kalkyl med beräknade utsläppsminskningar för det föreslagna målet om 50 procent mindre engångsartiklar. Utsläppsminskningarna beräknas till drygt 1000 ton CO₂e. Målet om minskat matsvinn bedöms ge utsläppsminskningar om cirka 12 000 CO₂e och rätt sorterat avfall cirka 20 000 CO₂e. En stor enskild post vad gäller engångsartiklar är flask- och burkvatten där den föreslagna åtgärden, Kranmärkning, innebär att den nästan helt försvinner. Plastpåsar och plastsäckar

är också en stor post men den bedöms sjunka i takt med att avfallsmängderna sjunker generellt. Utöver CO2-utsläpp finns andra positiva effekter i form av minskade kostnader. Vissa artiklar kan vara viktigt att minska av andra orsaker till exempel en resurshushållningsfråga eller för att de kan bidra till nedskräpning.

Stadsledningskontorets arbetssätt med uppdraget

I kretslopp och vattennämndens utredning finns det beskrivningar på åtgärder och exempel som kan minska användningen av engångsmaterial i staden. Åtgärderna i förslaget är av mycket olika karaktär där vissa är formulerade som mål för hela staden och andra som specifika åtgärder kopplade till en kategori engångsartiklar i en specifik verksamhet. Några åtgärder ingår i ordinarie verksamhet, vissa hänger tätt ihop med andra pågående processer och befintliga uppdrag. Vid närmare dialog med berörda verksamheter framkom att det finns ytterligare kunskaper hos dem som också påverkar hur uppdragen kan och bör tas vidare. För verksamheterna har åtgärderna också inneburit en del frågetecken gällande dess status i förhållande till pågående arbete med planer och program inom området.

Sedan utredningen togs fram så har en ny regional avfallsplan beslutats av Göteborgsregionen och planen ska upp för beslut i kommunstyrelsen i november för att sedan hanteras av kommunfullmäktige. Dessutom har ett förslag till nytt miljö- och klimatprogram för Göteborgs stad tagits fram. Samtidigt påbörjas snart implementering av ett gemensamt miljöledningssystem i staden. Detta har gett nya förutsättningar för ett gemensamt och strukturerat arbete med miljö- och klimatfrågan generellt vilket inkluderar minskningen av engångsartiklar. Sedan förslagen på åtgärder lades fram i utredningen har det också skett eller kommer att ske ett antal större förändringar i stadens organisation. Sammantaget leder detta till att det finns fler aspekter till hur stadsledningskontoret bedömer att åtgärderna bör hanteras vidare. Dessa aspekter vägs samman med huruvida den föreslagna åtgärden kan rymmas inom ram eller inte.

Stadsledningskontoret har i samverkan med kretslopp och vatten samt berörda förvaltningar och bolag tittat närmare på åtgärdernas genomförbarhet. I de fall det finns en utpekad förvaltning/bolag för ett åtgärdsförslag har dessa tillfrågats och i de fall det är generella åtgärder har stadsledningskontoret samrått med ett urval eller nyckelaktörer. Åtgärderna skiljer sig mycket åt i karaktär och omfattning. Uppdraget att genomföra åtgärderna tillsammans med berörda nämnder och bolag har därför skett på flera olika sätt. För några åtgärder som berör hela staden är fullständiga konsekvensbedömningar inte möjliga att göra utan omfattande remissutskick vilket kontoret inte bedömt som ändamålsenligt och kontoret har i dessa fall gjort en översiktlig bedömning.

Under våren 2020 saktade utredningsarbetet ned på grund av utvecklingen och osäkerheter kring corona-pandemin. Flera av åtgärderna riktar sig till verksamheter som blev starkt påverkat av pandemin samt att flera av åtgärderna kopplar till hygienrutiner vilket gjorde att stadsledningskontoret valde att inte samverka med dessa i detta skede.

Åtgärdsförslagen och dess förutsättningar för fortsatt arbete

I kretslopp och vattennämndens utredning finns 16 åtgärdsförslag som punktats nedan. Under respektive förslag har stadsledningskontoret i förekommande fall redovisat ett nuläge, pågående arbete samt ett förslag till fortsatt hantering. Förslag till fortsatt hantering tar hänsyn till alla de aspekter som beskrivs under rubriken stadsledningskontorets arbetssätt med uppdraget

1. Att kommunfullmäktige beslutar, i linje med EU-direktivet 2019/904, att användningen av följande produkter ska upphöra i all verksamhet i Göteborgs Stad senast 31 december år 2020: engångssugrör i plast, engångsmuggar i plast (inkl frigolitmuggar), engångsbestick i plast (gafflar, knivar, skedar, ätpinnar), engångstallrikar i plast, dryckesomrörare i plast, livsmedelsförpackningar i frigolit (till exempel hämtmatlådor och dryckesbehållare) samt produkter i oxo-nedbrytbar plast. Beslutet gäller i ordinarie lokaler och utomhus och i restaurang-, kafé och konferensverksamhet i kommunal regi (upphandlad och egen regi). Beslutet gäller även vid verksamhet som utförs av annan verksamhetsutövare i stadens lokaler, på stadens mark och vid stadens evenemang.

EU-direktivet kommer införlivas i svensk lag den 1 juli 2021. För att förbereda för denna förändring kommer inköp och upphandlingsförvaltningen att kommunicera till alla förvaltningar att denna lag snart kommer att införas. Inköp- och upphandling ser över sortimentet så att det finns alternativ som går att beställa. Stadens ramavtal anger att gällande lagstiftning ska följas varför leverantörer behöver göra nödvändiga förändringar i sitt sortiment när EU-direktivet träder ikraft. I viss mån skiljer sig skrivningen vad gäller dryckesbehållare för åtgärden jämfört med vad som står i EU-direktivet. Bedömningen är då att staden håller sig till de skrivningar som är i direktivet.

Regeringen och Miljödepartementet har beslutat om flera åtgärder för att direktivet ska genomföras på ett ambitiöst sätt i Sverige. Bland annat har uppdrag delats ut till Naturvårdsverket och Havs och vattenmyndigheten. Göteborgs stads har nyligen fått ett betänkande av Engångsartikelutredningen på remiss från Finansdepartementet – *Skatt på engångsartiklar, SOU 2020:48*.

Staden har en riktlinje för inköp och upphandling som just nu revideras med anledning av två uppdrag som inköp och upphandlingsnämnden har fått från kommunfullmäktige. Inköp och upphandlingsförvaltningen kommer därefter ta fram en vägledning kopplat till riktlinjen. Bedömningen är att ett stödande dokument kommer kunna omhänderta åtgärden och underlätta att lagen efterlevs.

Stadsledningskontoret bedömer att åtgärdsförslaget är omhändertaget genom att den nya lagstiftningen träder i kraft samt med de åtgärder som förvaltningen för inköp och upphandling planerar att genomföra, dock med sex månaders förskjutning, jämfört med åtgärdsförslaget i kretslopp- och vattennämndens utredning.

2. Att kommunfullmäktige beslutar att användningen av engångsmuggar, engångstallrikar, engångsbestick och engångssugrör, även av andra material än plast, samt andra engångsartiklar i Göteborgs Stads verksamheter ska minskas med minst 50 procent senast vid utgången av år 2022 (räknat i antal inköpta artiklar) för att i princip ha upphört vid utgången av år 2024. Detta gäller även i kommersiell restaurang-, kafé och konferensverksamhet i kommunal regi samt vid verksamhet som utförs av annan verksamhetsutövare i stadens lokaler, på stadens mark och vid stadens evenemang. Undantag från detta får endast göras i storkök och restauranger i de fall diskmaskin tillfälligt är ur funktion.

Göteborgsregionens förbundsstyrelse beslutade under våren 2020 om en regional avfallsplan. Miljöbalken kräver att varje kommun ska ha en avfallsplan och därför föreslås planen antas av alla regionens kommunfullmäktige. Ärendet planeras att hanteras

i kommunstyrelsen i november 2020. I planen finns särskilda mål för kommunernas interna avfall och specifikt för det interna arbetet med avfallsförebyggande.

Tidigt under 2021 planeras också kommunfullmäktige ta ställning till ett nytt miljö- och klimatprogram. I förslaget till program finns en strategi för cirkulär ekonomi som ytterligare kommer styrka arbetet med avfallsförebyggande och minskningen av engångsartiklar.

Stadsledningskontoret bedömer att mål för avfallshantering ska beslutas i samband med att kommunfullmäktige antar avfallsplanen. Frågan om ambitionsnivå och ekonomiska konsekvenser av ett sådant mål bereds i samband med kommande beslut om avfallsplanen. Målet kommer sedan att följas upp genom ordinarie uppföljning av avfallsplanen.

3. Att kommunfullmäktige uppdrar åt de förvaltningar och bolag i Göteborgs Stad som hyr ut lokaler till stadens verksamheter, att vid nybyggnad, ombyggnad och renovering utrusta större lokaler där förtäring sker med diskmaskiner, att förkorta reparationstider för diskmaskiner ur funktion samt att vid nybyggnad, ombyggnad och renovering av skolor, större kontorslokaler samt lokaler som tar emot stora mängder besökare utrusta dessa med lufthandtork eller textilhandduk på rulle.

samt

4. Att kommunfullmäktige uppdrar åt lokalförvaltningen att vid förhandlingar om hyreskontrakt med externa lokalägare som lokalförvaltningen tar fram för staden inkludera krav på diskmaskin i större lokaler där förtäring sker, förkortade reparationstider för diskmaskiner ur funktion samt krav på snabbluftshandtork eller textilhandduk på rulle i skolor, större kontor samt lokaler som tar emot större mängder besökare.

Lokalförvaltningen uppger att frågan om vilka lokaler/utrymmen som ska utrustas med diskmaskin styrs av lokalförvaltningens kunder utifrån deras verksamhetsbehov oavsett om det är egna eller inhyrda lokaler.

Vad gäller reparation av diskmaskiner så har lokalförvaltningen olika rutiner för mindre kök och för storkök.

Förvaltningen bedömer att nuvarande rutin för hantering av mindre diskmaskiner fungerar väl och eventuella ändringar bör göras i dialog med verksamheterna. Möjliga åtgärder efter sådan utredning skulle kunna vara att öka verksamhetens kunskap om skötsel av diskmaskiner för att minska reparationsärenden eller att lokalförvaltningen ser över att i större utsträckning byta ut maskiner som passerat sin tekniska livslängd.

Vad gäller problem med en diskmaskin i storkök så prioriteras det och ska påbörjas inom fyra timmar. Sedan beror tidsåtgången på hur komplicerat problemet är och om det finns tillgängliga reservdelar, men upp till 3 dagar. Bedömning för reparation eller utbyte av en storköksmaskin görs utifrån maskinens ålder och status. Lokalförvaltningen har förslag på ett antal eventuella åtgärder i enlighet med engångsutredningens förslag men dessa kräver vidare utredning och dialog med verksamheterna.

Vad gäller utbyte engångsservetter till lufthandtork eller textilhandduk på rulle ska lokalförvaltningen öka kunskapen samt utreda konsekvenser med ett sådant utbyte i

samverkan med förvaltningens kunder. Om utbyte visar sig fördelaktigt ska detta skrivas in i lokalförvaltningens tekniska krav och anvisningar.

Lokalförvaltningen gör bedömningen att ovanstående utredningar kan göras inom ram.

Eventuella åtgärder för att i större utsträckning byta ut maskiner som passerat sin tekniska livslängd eller utöka mängden lånemaskiner skulle innebära utökad behov av underhållsmedel. Utökad budget för inköp och resurser för utbyte av ytterligare lånemaskiner kommer krävas vilket i så fall innebär belastning på driftkostnader. Vad gäller storköksmaskiner så gör lokalförvaltningen bedömningen att åtgärder troligtvis skulle innebära utökad behov av underhållsmedel och driftmedel.

Higab uppger att de ska se över rutiner och arbets sätt för att kunna genomföra åtgärden.

Stadsledningskontoret bedömer att lokalförvaltningen och Higab hanterar frågan och kommer att utreda den vidare i sitt fortsatta arbete. Fastighetsägarna kommer involvera de som verkar i lokalerna och genomföra det som går utifrån deras behov samt är konstadseffektiva.

5. Att kommunfullmäktige ger Göteborgs Stads måltidsorganisation (i nuvarande stadsdelsförvaltningarna samt i Utbildningsförvaltningen) i uppdrag att infoga riktlinjer för att minska användningen av engångsartiklar i stadens storkök, serveringar och restauranger i Måltidsprogrammet, med underlag i denna utredning.

Just nu pågår ett arbete på stadsledningskontoret med att arbeta om måltidsprogrammet och det föreslås ersättas av en måltidspolicy. Ett förslag till måltidspolicy redovisades till kommunstyrelsen, 2020-05-20 § 466. Ärendet återremitterades och stadsledningskontoret utreder nu hur åtgärden kan omhändertas i samband med att förslaget av ny måltidspolicy omarbetas. Ett nytt förslag kommer att skickas på remiss till berörda förvaltningar och kommer därefter hanteras av kommunstyrelsen.

Stadsledningskontoret bedömer att åtgärden ska omhändertas i ny måltidspolicy eller i stödjande dokument kopplat till policyn.

6. Att kommunfullmäktige beslutar att samtliga tillagningskök i staden ska leverera all mat till verksamheterna, inklusive specialkost, i flergångssystem (kantiner och kärl med lock) och ger Göteborgs Stads måltidsorganisation i uppdrag att infoga detta i Måltidsprogrammet.

Detta åtgärdsförslag är en delmängd av punkt 5 ovan. Dessa har därför bedömts samlat och kommer hanteras på samma sätt.

7. Att kommunfullmäktige beslutar att Göteborgs Stad som organisation ska kranmärkas senast 31 december 2021. Kretslopp och vatten ges i uppdrag att samordna arbetet med kranmärkningen och Inköp och upphandling ges i uppdrag att i samband med kranmärkningen ta bort buteljerat vatten från stadens ramavtalssortiment.

Kranmärkningen är en hållbarhetsmärkning som ursprungligen togs fram av kretslopp och vattennämnden. För ett par år sedan tog branschorganisationen Svenskt Vatten över hanteringen av märkningen och bidrar nu till att sprida den i hela landet och även utomlands.

Kranmärkningen innebär att verksamheter inte använder eller köper in vatten på flaska. Det gäller både mineralvatten, källvatten och bordsvatten. Flaskvatten ska inte användas vare sig i interna eller externa sammanhang. Det ska inte finnas som ett alternativ i stadens ramavtal med exempelvis konferensanläggningar, livsmedelsleverantörer och restauranger. Det kan dock finnas undantag för verksamheter där det är nödvändigt att använda flaskvatten, som inom äldreboenden och restaurangskola.

Kranmärkt är en hållbarhetsmärkning och inte en certifiering vilket innebär att staden ansvarar för att leva upp till vad det innebär att vara kranmärkta. Det kostar ingenting att kranmärka sin verksamhet och det krävs inget undertecknande.

Enligt statistik från inköp och upphandlingsförvaltningen köpte Göteborgs Stad in 89 700 liter flaskvatten 2017, vilket motsvarar en kostnad på 885 660 kronor. Statistiken för senare halvan av 2019 och första halvåret 2020 visar att inköpen av flaskvatten har gått ner till 59 800 liter och 608 000 kronor.

Då volymerna redan i dagsläget är små är bedömningen att en kranmärkning inte skulle ge några större konsekvenser eller påverkan på verksamheterna men att äldreboende och restaurangskolan ska ges möjlighet att köpa in det som krävs för deras verksamhet.

Stadsledningskontoret föreslår att en kranmärkning av Göteborgs stad samordnas av kretslopp och vattennämnden. Samordningen innebär till exempel att bistå verksamheterna med checklistor och informationsmaterial kring hur de ska gå tillväga. Förvaltningen för kretslopp och vatten har arbetat fram en intern handlingsplan för detta arbete. Varje verksamhet måste sedan ta ansvar för att fasa ut buteljerat vatten och rapportera till kretslopp och vattennämnden när det är klart. Inköp och upphandlingsnämnden måste dessutom fasa ut buteljerat vatten ur sortimentet i relevanta ramavtal.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige i detta ärende beslutar att staden ska vara kranmärkt senast den 31 december 2021 och att kretslopp och vattennämnden får i uppdrag att samordna arbetet.

8. Att kommunfullmäktige uppdrar åt sektorerna för äldreomsorg att anta de rutiner som tagits fram för Avfallssnålt äldreboende senast 31 december 2020.

Inom stadsdelarnas sektorer för äldreomsorg har det funnits flera lyckade projekt för att minska mängden avfall. Inte minst det prisade äldreboendet Sekelbo. Det finns genom dessa erfarenheter en vägledning och ett antal rutiner som har tagits fram som stöd för verksamheten och det finns underlag publicerat både på stadens intranät och på goteborg.se. Till exempel:

- inköp av livsmedel på äldreboenden i Göteborgs Stad,
- toalettrutin för äldreboenden i Göteborgs Stad,
- tvättinstruktioner för äldreboenden i Göteborgs Stad,
- dagliga rutiner för minskat avfall på Göteborgs Stads äldreboenden.

Samtliga rutiner uppges följa Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg.

Pilotprojekten kring avfallssnålt äldreboende har visat på flera positiva resultat med både minskade avfallsmängder, minskade kostnader och sociala fördelar.

Då nuvarande verksamheter under våren var starkt påverkade av både pandemin och omorganisering så valde stadsledningskontoret att inte ha någon dialog med de avgående nämnderna. Tidsplanen för åtgärdsförslaget, i förhållande till det som kretslopp och vattennämnden lade fram, har därmed förskjutits. Bedömningen är att uppdraget bäst omhändertas av den nya nämnden. Inom verksamheterna finns kunskap från projekt som kan tas vidare och överföras till fler. Arbetet bör påbörjas så snart som möjligt förutsatt att situationen kopplat till Covid-19 inte utgör ett hinder för verksamheten.

Åtgärderna ligger i linje med förslaget till mål om minskade engångsartiklar i den nya avfallsplanen och den målstyrningen skulle kunna räcka för att få framdrift. Stadsledningskontoret har under rådande omständigheter inte haft dialog kring förslaget och väljer därför att föreslå att den nya nämnden får ett uppdrag. Hur implementeringen och styrningen bäst utformas behöver den nya nämnden bedöma med hänsyn taget till de föreskrifter och rutiner som finns kring basal hygien.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige ger äldre samt vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att arbeta för att minska användningen av engångsartiklar i sina verksamheter.

9. Att kommunfullmäktige uppdrar åt sektorerna för individ- och familjeomsorg att ta fram och anta rutiner för att minska användningen av engångsmaterial efter modell av arbetet som gjorts inom äldreomsorgen senast 31 december 2023.

Inom stadsdelarnas sektorer för individ- och familjeomsorg samt funktionshinder så har arbetet med engångsartiklar inte påbörjats på samma sätt som det har inom äldreomsorgen. Pilotprojekten kring avfallsnålt äldreboende och förskola har dock visat på flera positiva resultat med både minskade avfallsmängder, minskade kostnader och sociala fördelar och rutiner som kan användas som kunskapsunderlag i fortsatt arbete inom de nya regionala socialnämnderna.

Då verksamheterna inom dessa sektorer under våren var påverkade av både pandemin och omorganisering så valde stadsledningskontoret att inte ha någon dialog med de avgående nämnderna. Bedömningen är att uppdraget bäst omhändertas av de nya socialnämnderna. Hur implementeringen och styrningen bäst utformas behöver de nya nämnderna bedöma. Efter avstämning med förvaltningen för kretslopp och vatten så är bedömningen att de avsåg att denna åtgärd även skulle inkludera sektor funktionshinder.

Åtgärderna ligger i linje med förslaget till mål om minskade engångsartiklar i den nya avfallsplanen och den målstyrningen skulle kunna räcka för att få framdrift. Stadsledningskontoret har under rådande omständigheter inte kunnat ha dialog om förslaget och väljer därför att föreslå att de nya nämnderna får ett uppdrag och att det också inkluderar verksamheten för funktionsstöd. Arbetet bör påbörjas så snart som möjligt förutsatt att situationen kopplat till Covid-19 inte utgör ett hinder för verksamheten. Hur implementeringen och styrningen bäst utformas behöver de nya nämnderna bedöma med hänsyn taget till de föreskrifter och rutiner som finns kring basal hygien.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige ger nämnden för funktionsstöd samt socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst i uppdrag att arbeta för att minska användningen av engångsmaterial i sina verksamheter.

10. Att kommunfullmäktige uppdrar åt förskoleförvaltningen att anta rutiner för att införa Avfallssnål förskola senast 31 december 2020 och grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen att anta rutiner för att införa Avfallssnål skola senast 31 december 2022.

Kretslopp och vatten har stöttat förskolorna med sortering av avfall och att minska avfallet genom satsningen Skrota skräpet. Då Skrota skräpet avslutas vid årsskiftet 2020/2021, i enlighet med Göteborgs Stads budget 2020, är planen att förskoleförvaltningen fortsätter arbetet med att stötta förskolorna i Avfallssnål förskola på egen hand. Förskoleförvaltningen uppger att de kommer att anta rutiner för att införa Avfallssnål förskola i förskoleförvaltningens egna regi innan årsskiftet 2020-2021. Förvaltningen gör bedömningen att implementeringen kommer att kräva extra resurser i form av personaltid från både förskolorna och från centralt håll inom förskoleförvaltningen. Det kan även bli aktuellt med ökade kostnader för eventuella inköp av sorteringskärl. Förskoleförvaltningen har startat upp sitt arbete med att skriva en avfallsplan för förvaltningens interna arbete.

Utbildningsförvaltningen bedömer att ett arbete med en avfallssnål skola kan ha en positiv påverkan på klimat och miljö samt att kostnaderna för inköp bör bli bättre vid ett totalt införande. Förvaltningen anser sig vara på god väg mot avfallssnål skola, dock kan förvaltningen se utmaningar inom några områden. Förvaltningen uppger att deras målsättning är att bli avfallssnål innan slutet av 2022. Förvaltningen gör bedömningen att det inte går att prognostisera en kostnad och tidsplan för fortsatt arbete förrän ett nytt miljö- och klimatprogram samt gemensamt miljöledningssystem för staden är på plats.

Grundskoleförvaltningen inväntar överförandet av måltid, lokalvård och vaktmästeri för att ta sig an uppdraget att fortsätta arbetet med en avfallssnål skola där inflytande över dessa verksamheter utgör en viktig del i arbetet. Grundskoleförvaltningen arbetar i dagsläget med att ta fram en lokal avfallsplan för grundskolorna/verksamheterna i förvaltningen. En del i detta arbete är att göra en inventering av samtliga verksamheter. Den upprättas under 2021/2022. Förvaltningen ser i dagsläget att åtgärden kan leda till kostnader utöver ram så som inköp av miljöutbildningar, tid för all berörd personal angående bland annat miljöutbildningar utökad sortering.

Stadsledningskontoret gör bedömningen att förvaltningarna aktivt arbetar för att minska sin användning av engångsartiklar och att de har en plan för hur arbetet ska fortskrida. Förskoleförvaltningen är den som har kommit längst då de också har arbetet tätt ihop med kretslopp och vatten i projekt och fått mycket stöd från dem. Stadsledningskontoret anser att nämnderna själva i detta fall får avgöra hur arbetet ska implementeras och om och i så fall vilka styrdokument de har bäst nytta av och kan sannolikt kunna lära sig mycket från förskoleförvaltningens arbete. Kunskapsunderlag som underlättar arbetet finns publicerade på intranätet samt goteborg.se.

Förvaltningarna gör bedömningen att det i huvudsak går att genomföra inom nuvarande ram men att det kan uppstå kostnader för till exempel utbildningar. Åtgärderna är dock svåra att särskilja från tänkt implementering av andra mål och åtgärder som följer av ny avfallsplan, miljö- och klimatprogram och miljöledningssystem till exempel utbildningar och inköp av kärl. Sammantaget gör stadsledningskontoret bedömningen att det finns

möjlighet att effektivisera och samordna implementeringen av dessa och att just denna åtgärd i huvudsak kan göras inom ramen för det arbetet.

Stadsledningskontoret bedömer att åtgärden blir omhändertagen men med en viss fördröjning, jämfört med åtgärdsförslaget i kretslopp och vattennämndens engångsutredning.

11. Att kommunfullmäktige uppdrar åt stadsdelsförvaltningarnas sektorer för äldreomsorg respektive sektorerna för individ- och familjeomsorg respektive sektorerna för lokalvård att förtydliga rutinerna för vid vilka arbetsmoment engångshandskar ska användas och inte i respektive sektor senast 31 december 2020.

Stadsledningskontoret bedömning är att denna åtgärd är en delmängd av det som redan föreslagit ovan. Åtgärden blir omhändertagen med en viss fördröjning, jämfört med åtgärdsförslaget i kretslopp och vattennämndens utredning, genom de förslag som har lagts ovan i huvudsak under punkterna 8, 9 och 10.

12. Att kommunfullmäktige ger Göteborg & Co, Got Event, Liseberg, Stadsteatern, Kulturförvaltningen, Park och Natur, Idrott och förening i uppdrag att minska användningen av engångsmaterial med minst 50 procent senast vid utgången av år 2022 (räknat i antal inköpta artiklar) för att i princip ha upphört vid utgången av år 2024 på stadens besöksverksamheter och evenemang, vilket innefattar såväl servering och annan verksamhet på fasta verksamheter som bibliotek, muséer, teatrar, nöjesparker, idrottsanläggningar och arenor som tillfälliga serveringar och evenemang utom- och inomhus. Som utgångspunkt för arbetet ska de lösningar som presenteras i engångsutredningen användas. Uppdraget som sammankallande i gruppen ges till Göteborg & Co. Göteborg & Co ges också uppdraget att komplettera sin befintliga evenemangsrådgivning med rådgivning om hur evenemang kan genomföras utan eller med färre engångsartiklar.

Göteborg & co, som är moderbolag för flera av de verksamheter som berörs av åtgärden, anser att det är positivt att det finns ett fokus på engångsartiklar och dess problematik. Bland dotterbolagen är spridningen är stor i hur långt de har kommit med arbetet och vilka förutsättningar de har att arbeta vidare med att minska användningen av engångsartiklar.

I det egna bolaget arbetar Göteborg & Co kontinuerligt med att minimera och fasa ut engångsartiklar vilket i princip är genomfört i den dagliga verksamheten. För evenemang ser bolaget dock utmaningar. Evenemang genomförs i samverkan med andra aktörer och rättighetsägare vilket ger bolaget varierad grad av påverkansmöjlighet. Det enda evenemanget som genomförs i egen regi är Kulturkalaset. Detta har använts för att testa olika lösningar för att ställa om och fasa ut engångsmaterial. Arbetet är dock resurskrävande och bolaget uppger att det inte kan genomföras utan deltagande stöd och engagemang från andra fackförvaltningar och tidigare satsningar har endast genomförts med extern projektfinansiering. För dotterbolagen gäller i korthet:

- Liseberg uppger att arbetet redan är prioriterat även om det, liksom annat, har saktat ner på grund av pandemin. Liseberg bedömer att målsättningen att vara näst intill engångsfria innan utgången av 2024 som mycket svår. Det är en omställning som kräver investeringar men också tar tid.

- Stadsteatern är redan engångsfri då det är en del av deras KRAV-märkning av sin servering.
- GotEvent uppger att det är svårt att fasa ut alla engångsartiklar. Bolaget arbetar aktivt med detta men det är ett stort jobb att få med arenornas olika aktörer med hänsyn taget till praktiska frågor och logistik.

Bedömningen är att omställning och utfasning av engångsmaterial vid evenemang kommer vara kostsamt då det till exempel kräver investering i annan utrustning och annat material, även efter att metoder testats och fungerande rutiner finns.

Göteborg & Co ser utmaningar med att ha en arbetsgrupp som hanterar så vitt skilda verksamheter, så som det beskrivs i åtgärdsförslaget. Det fanns för ett par år sen en liknande ansats att hitta gemensamma lösningar när det gäller avfallshantering/källsortering på stadens anläggningar och på evenemang. Det visade sig att verksamheterna hade så olika perspektiv och förutsättningar att arbetet inte kom framåt. Det finns nu en annan arbetsgrupp som fokuserar på att förebygga avfall vid evenemang. Där är park- och naturförvaltningen sammankallande och i gruppen är GotEvent, Göteborg & Co, park- och natur, kretslopp och vatten, konsument- och medborgarservice, idrott och förening och trafik representerade. Inom grupperingen arbetarna de till exempel med att ta fram gemensamma åtgärder för hur engångsartiklar ska minska vid evenemang.

Inom kulturförvaltningen pågår sedan ett par år tillbaka utfasning av engångsartiklar inom vissa verksamheter. Dessa är i stor utsträckning redan borttagna ur förvaltningens personalrum och publika verksamheter. En medvetenhet finns inom förvaltningens olika verksamheter om ambitionen att sluta köpa in och förbruka engångsartiklar och insatser görs löpande. Kulturförvaltningen bedömer dock att de idag inte har en samlad överblick av användning av engångsartiklar i förvaltningens alla verksamheter. Det återstår att identifiera hinder, möjligheter och ekonomiska konsekvenser i arbetet med att fasa ut användningen av engångsartiklar så som åtgärdsförslaget anger.

Evenemang och besöksverksamhet har ett viktigt symbolvärde, utöver att de ofta använder engångsartiklar, då det är här göteborgare och besökare möter stadens verksamhet. Det är dock viktigt att poängtera att detta inte är en homogen gruppering utan förutsättningarna för att minska engångsartiklar skiljer sig väsentligt från ett bibliotek, ett större evenemang på stan och Liseberg. Det finns ett pågående arbete i en gruppering där relevanta förvaltningar och bolag ingår och där park och naturförvaltningen är sammankallande. Kulturnämnden har inte deltagit i den grupperingen men avser att påbörja arbetet inom sin förvaltning. Göteborg & Co ansvarar för att arbetet drivs framåt inom sitt kluster i enlighet med avfallsplanen och övrig styrning inom området.

Stadsledningskontoret bedömer att det pågår ett arbete för att minska engångsartiklar inom besöksverksamheterna och evenemang. Besöksverksamheter och evenemang är dock tydligt inkluderade i åtgärdsförslag 2, ovan, och därför utgör detta förslag en delmängd av den formuleringen. Stadsledningskontoret gör därför bedömningen att även detta åtgärdsförslag bör hanteras inom beslutet av mål för engångsartiklar i ny avfallsplan.

13. Att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt förvaltningen Inköp och upphandling att ta in de produkter och tjänster på ramavtal som behövs i verksamheterna för att kunna minska och ersätta stadens användning av engångsartiklar, enligt förslagen i denna utredning, samt i takt med de minskande behoven ta bort eller begränsa utbudet av respektive engångsartiklar på stadens ramavtalsassortiment. Inköp och upphandling ges också i uppdrag att genom att utveckla ramavtalskrav, föra dialog med leverantörer och arbeta med innovationsupphandling bidra till arbetet med att minska stadens användning av engångsartiklar, i linje med förslagen i denna utredning.

Inköp och upphandlingsnämnden har två pågående uppdrag från kommunfullmäktige som ligger i linje med detta åtgärdsförslag:

- Kommunstyrelsen får i uppdrag att, tillsammans med inköp- och upphandlingsnämnden och kretslopp- och vattennämnden, ta fram förslag på hur staden kan styra inköpare och användare i stadens alla nämnder och bolag mot mer hållbara val genom att i större utsträckning arbeta strategiskt med klimatfrågor vid inköp och upphandling
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att, tillsammans med inköp- och upphandlingsnämnden och kretslopp- och vattennämnden, påskynda arbetet i att stötta stadens alla nämnder och bolag att göra upphandlingar och inköp för att minska klimatpåverkan från plast och engångsmaterial

Uppdragen har lett till att riktlinjen för inköp och upphandling kommer att revideras avseende klimatpåverkan.

Pågående uppdrag samt arbete i enligt nuvarande reglemente bedöms inkludera arbetet med att minska mängden engångsartiklar bland annat genom ramavtalskrav, föra dialog med leverantörer och arbeta med innovationsupphandling.

Stadsledningskontoret bedömer därmed att förslaget till åtgärd är omhändertagen genom andra pågående uppdrag och ordinarie verksamhet.

14. Att kommunfullmäktige beslutar att Göteborgs Stads policy för representation och gåvor (H 2018 nr 21, P2018-02-22, § 38, DNr 0664/17) kompletteras med följande kursiva tillägg: "Göteborgs Stads representation ska vara hållbar, med fokus på en miljömässigt och socialt hållbar konsumtion av livsmedel samt frihet från engångsartiklar och buteljerat vatten".

Stadsledningskontoret bedömer att en policy är ett för övergripande styrdokument för att omhänderta skrivningar av den här detaljeringsgraden och kontorets bedömning är att det därför passar bättre i den riktlinje som finns inom området. Kontoret föreslår därför en uppdatering av Riktlinjen för representation och gåvor i samband med nästa aktualitetsprövning.

Utdrag ut riktlinjen med förslag till justering i understruken text:

"Hållbar representation

På stadens evenemang, konferenser och möten ska i möjligaste mån väljas livsmedel som är ekologiska med låg klimatpåverkan och som tar hänsyn till etiska aspekter. Detta ska vara ett kriterium vid upphandling av livsmedel. Livsmedel ska i första hand beställas och serveras utan engångsartiklar. Buteljerat vatten ska inte serveras.

Kaffe, te, socker och bananer ska alltid vara ekologiska och etiskt märkta. Kött och mejeriprodukter ska minska till förmån för vegetariska produkter och miljöcertifierad fisk.

Göteborgs Stad är diplomerad som en Fair Trade City. Diplomereringen innebär att det finns ett aktivt arbete för rättvis handel och etisk konsumtion.”

Det finns ingen samlad statistik som anger hur stor stadens totala representation är då det bara finns ekonomisk uppföljning för nämnderna men inte samlat för bolagen. För representation skiljer man på redovisning av representation (externa möten etc.) och personalrepresentation (avtackning, uppvaktning etc.). Totalt för nämnderna redovisades 2019 drygt 42 mnkr för personalrepresentation och drygt 8 mnkr för representation och jämförbara summor 2017 och 2018. Vad gäller extern representation så står kommunstyrelsen för ungefär en tredjedel av kostnaderna. Personalrepresentationen speglar mer personalvolymen i respektive verksamhet. Förutsättningarna i samband med de olika tillfällena för representation ser väldigt olika ut varför det är svårt att få en samlad bild av vad konsekvenserna blir. Vad gäller den externa representationen för kommunstyrelsen så är den redan fri från engångsartiklar varför den inte kommer att påverkas. Men ovanstående förslag på skrivning i riktlinje bedömer dock stadsledningskontoret att användningen av engångsartiklar borde minska till ett minimum utan att det innebär stora ekonomiska konsekvenser för verksamheterna.

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget till åtgärd omhändertas genom att kontoret justerar riktlinjen för representation och gåvor i samband med nästkommande aktualitetsprövning.

15. Att kommunfullmäktige ger Kretslopp och vatten i uppdrag att senast 31 december 2019 skicka ett förslag till anvisning med konkret vägledning om hur stadens verksamheter ska minska användningen av engångsartiklar, utifrån denna utrednings resultat, till stadsdirektören för antagande. Samtliga förvaltningar och bolag uppdras följa anvisningen. Kretslopp och vatten ges i uppdrag att, i förekommande fall, ge råd och vägledning om hur förvaltningar och bolag kan genomföra kommunfullmäktiges beslut om att minska användningen av engångsartiklar.

Inom arbetet med nytt miljöledningssystem så jobbar kretslopp och vatten tillsammans med miljöförvaltningen med att ta fram vägledningar för bland annat avfall. Flera relevanta vägledningar kan komma att tas fram kommuncentralt för att stödja på en kommunövergripande nivå. Samtidigt uppdateras riktlinjen för inköp och upphandling och lagstiftningen för vissa engångsartiklar förändras på EU-nivå och nationell nivå. Mycket kunskapsmaterial finns framtaget och publicerat på intranätet samt goteborg.se. Stadsledningskontoret gör bedömningen att åtgärden bör omhändertas i stödjande dokument som håller på att tas fram eller kommer tas fram inom arbetet med nytt miljöledningssystem. Fortsatt arbete får ske inom den organisation som beslutas för genomförande och uppföljning av den nya avfallsplanen.

Stadsledningskontoret gör bedömningen att det behövs ett fortsatt stöd för stadens verksamheter i deras arbetet med att minska avfall generellt, där engångsartiklar utgör en delmängd. I förslaget till ny regional avfallsplan och lokal bilaga för Göteborg pekas ansvariga nämnder och styrelser ut för avfallsförebyggande generellt och arbetet med engångsartiklar specifikt ut. Den 1 augusti 2020 trädde en ny lag ikraft som ger

kommunen möjlighet att ta ut renhållningsavgift även för avfallsförebyggande åtgärder vilket ger en möjlighet för kretslopp och vattennämnden att vara ett stöd för stadens verksamheter, i den mån de är del av avfallskollektivet. Det finns mycket kunskap inom förvaltningen från de åren som de har haft särskilda medel för dessa satsningar. Kretslopp och vattennämnden har lagt fram ett förslag med förändring av de lokala föreskrifterna för avfall för att detta ska bli möjligt. Förslaget är skickat till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för beslut. Bedömningen är därmed att kretslopp och vattennämnden, genom den kunskap som de har byggt upp, fortsatt kan utgöra ett stöd för stadens verksamheter i att minska avfall generellt och engångsartiklar specifikt. Nämnden uppger i sitt beslut om engångsutredningen att detta kan göras inom nuvarande ram.

Stadsledningskontoret bedömer dock att eftersom kretslopp- och vattennämnden kommer att ha en drivande roll i genomförande och uppföljning av avfallsplanen så behöver inget särskilt uppdrag ges till nämnden kopplat till att minska avfall och engångsartiklar generellt, utan det kommer att bli en naturlig del av arbetet med avfallsplanen.

16. Att kommunfullmäktige uppdrar åt Konsument och medborgarservice kommunicera till göteborgarna om att Göteborgs Stad minskar användningen av engångsartiklar och uppmana göteborgarna att göra detsamma.

Konsument och medborgarservice arbetar aktivt med att kommunicera till medborgarna om att Göteborgs stad minskar användningen av engångsartiklar och uppmanar dem även att göra det samma. Detta gör de främst genom sin kommunikation i GreenhackGBG men också i Facebookgruppen Hållbart Göteborg. Det de kommunicerar rör stadens arbete med engångsfria arrangemang såsom på Green Corner på Kulturkalaset men de kommunicerar också det arbete de gör på sin förvaltning där de agerar föregångare genom att till exempel minska sitt avfall genom medverkan i Engångsfritt City. De erbjuder anställda möjligheten att ta med sig en matlåda när de ska handla take away lunch. Arbetet är också en del av förvaltningen miljöarbete i linje med miljöledningssystemet.

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget till åtgärd redan är omhändertagen av nämnden för konsument och medborgarservice och att det är en del av deras ordinarie verksamhet.

Stadsledningskontorets bedömning

De 16 åtgärder som föreslagits i den utredning som kretslopp och vattennämnden redovisade har mycket olika karaktär och vid samverkan med verksamheterna har mer information om åtgärdernas genomförbarhet framkommit. Många förändringar som påverkar åtgärderna pågår i staden både vad gäller organisation och styrning inom området. Beredning av åtgärdsförslagen och implementeringen behöver därför ske på olika sätt. Vissa åtgärder bedömer stadsledningskontoret ingår i den kommande styrstrukturen för miljö- och klimatområdet där den nya avfallsplanen spelar en stor roll jämte miljö- och klimatprogram och miljöledningssystem. Vissa av åtgärderna bedöms ingå i ordinarie verksamhet och andra behöver vara särskilda åtgärder och uppdrag. Nedan sammanfattar stadsledningskontoret förslag på fortsatt hantering och implementering av åtgärdsförslagen.

Stadsledningskontoret gör bedömningen att det skapar ökad tydlighet för förvaltningarna och bolagen om den huvudsakliga styrningen av stadens användning av engångsartiklar sker genom de stadenövergripande styrdokument och systematik som nu är under

framtagande inom miljö- och klimatområdet. Utöver det så behövs justeringar av de riktlinjer som finns för inköp och upphandling vilket är ett arbete som också redan pågår.

Arbetet med att minska engångsartiklar i verksamheterna kommer att få ett generellt stöd från de dokument som tas fram inom arbetet med implementering av ny avfallsplan, nytt miljö- och klimatprogram och miljöledningssystemet. Som stöd i implementeringen finns redan mycket kunskap och vägledning framtaget och publicerat på stadens intranät.

I samband med att avfallsplanen antas så föreslås kretslopp och vattennämnden få ett uppdrag att följa upp planen samlat för staden. I den lokala bilagan till avfallsplanen föreslås följande parter som ansvariga för målet om minskning av engångsartiklar: nämnden för inköp och upphandling, kretslopp och vattennämnden och alla nämnder som genererar avfall från engångsartiklar.

I tabellen redovisas kortfattat åtgärdsförslagen från engångsutredningen samt den hantering som stadsledningskontoret beskrivit i textavsnitten ovan.

Åtgärd nummer	Åtgärd - kort	Hantering - sammanfattat
1	Upphöra med vissa artiklar i enlighet med EU-direktivet 2019/904	Omhändertaget genom att EU-direktivet träder ikraft och med de åtgärder som inköp och upphandling kommer att genomföra.
2	Minska användningen av engångsartiklar till 2022 samt upphöra till 2024.	Mål för minskning av engångsartiklar sätts av kommunfullmäktige i avfallsplanen.
3	Reparation av diskmaskiner samt införa lufthandtork/textilhandduk på rulle i egna lokaler	Lokalförvaltningen och Higab utreder förutsättningarna för att minska ledtider för reparationer av diskmaskiner samt att införa lufthandtork/textilhandduk på rulle i deras lokaler.
4	Reparation av diskmaskiner samt införa lufthandtork/textilhandduk på rulle i inhyrda lokaler	Samma som åtgärd 3.
5	Riktlinjer för måltidsorganisationen	Stadsledningskontoret hanterar åtgärden i samband med återremissen av måltidspolicyn.
6	Leverans av mat i flergångssystem	Del av åtgärd 5.
7	Kran-märkning av stadens verksamheter 2021	Kommunfullmäktige beslutar i detta ärende att stadens ska kranmärkas senast 31 dec 2021
8	Rutiner för avfallsnålt äldreboende	Kommunfullmäktige ger i detta ärende relevanta nämnder i uppdrag att arbeta med att minska avfallet med fokus på engångsartiklar i enlighet med den kunskap som finns i staden och det arbete som är påbörjat.

9	Rutiner för sektor individ- och familjeomsorg	Kommunfullmäktige ger i detta ärende relevanta nämnder i uppdrag att arbeta med att minska avfallet med fokus på engångsartiklar i enlighet med den kunskap som finns i staden och det arbete som är påbörjat.
10	Rutiner för förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen.	Arbetet är påbörjat i olika grad och planeras att genomföras i enlighet med åtgärdsförslaget.
11	Minskad användning av engångshandskar i lokalvård mm.	Del av åtgärdsförslag 8, 9 och 10.
12	Minskad användning av engångsartiklar till 2022 samt upphöra till 2024 inom besöksverksamhet och evenemang	Del av åtgärdsförslag 2.
13	Inköp och upphandling ska ta in ersättningsprodukter i ramavtal och fasa ut engångsprodukter.	Del av pågående uppdrag och ordinarie verksamhet för inköp och upphandlingsnämnden.
14	Skrivning i policy för representation och gåvor	Riktlinje för representation och gåvor justeras i samband med aktualitetsprövning.
15	Kommuncentral anvisning med vägledning samt vägledning från kretslopp och vattennämnden.	Hanteras genom implementeringen av miljöledningssystemet. Kretslopp och vattennämnden samordnar avfallsplanens implementering där engångsartiklar ingår.
16	Konsument och medborgarservice ska kommunicera med göteborgarna	Del av nämnden för konsument och medborgarservice ordinarie uppdrag och detta görs redan idag genom till exempel Greenhack.

Med denna redovisning gör stadsledningskontoret bedömningen att uppdraget till kommunstyrelsen att tillsammans med berörda nämnder och bolag, genomföra samtliga åtgärder i utredningen ”Minska användningen av engångsartiklar i Göteborgs Stad” som inte medför kostnader utöver ram är genomfört.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Samlingsärende inom uppföljning- återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige november 2019

§ 7, 0265/19

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Samlingsärende inom uppföljning – återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige november 2019 antecknas.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att, tillsammans med berörda nämnder och bolag, genomföra samtliga åtgärder i utredningen ”Minska användningen av engångsartiklar i Göteborgs Stad” som inte medför kostnader utöver ram. I det fall åtgärderna bedöms ha en budgetpåverkande kostnad, som inte går att hantera inom respektive nämnds/bolags ram, blir det en fråga för framtida budgetberedning.

Handling

2019 nr 262.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2020-02-03

Vid protokollet

Sekreterare

Lina Isaksson

Ordförande

Anneli Rhedin

Justerande

Pär Gustafsson

Justerande

Håkan Eriksson